

EDINOST
 Izdaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtkih in sobotah. Zjutranje izdanje izdaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri vedor. — Obojino izdanje stane: za jedan mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri meseca : : : : 4.50 za pol leta : : : : 8.— za vse leta : : : : 12.— Naročnina je plačevati naprej na narobe kroz priloženo naročnino se uprava ne izira. Posamezne številke so dobivajo v prodajalnih tobaka v Trstu po 20 nov. izven Trsta po 4 nov.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moč".

Morituri vos salutant!

"Slovenski list" prinaša nastopni dopis iz Istre:

"Pač nismo mislili pred malo časom, da bi se mogel kdaj uresničiti tužni vsklik vrlega poslanca Spinčića. Toda sedaj se bojimo, da se morda uresniči. Kako bi ne bil opravljen naš strah, ko se z nami Slovani v Istri postopa uprav barbarski, ko večina v deželnem zboru, sestavljena po kričnem volilnem sistemu, z našimi zastopniki in z nami dela uprav na brutalen način, a vlada — molči! Dozdeva se nam, da je vlada popolnoma pozabila na l. 1848. Dokumenta iz l. 1848, katera smo čitali v naših listih, nam dajeta dokaj razmišljati. Kako so nas takrat cenili, kako so nam takrat zaupali! A sedaj, kdo se zmeni za nas, ko nas nične ne rabi! — Deželni zbor istrski je pravi „unicum“ na svetu. Povsod je najti večin, ki tudi vporabljajo svojo moč, vendar — razum v Trstu — je ne zlorablja, še manj pa, da bi krivično postopala, a v istrskem deželnem zboru godi se še huje! Večina grozno terorizuje in zaračnuje manjšino in pomaga jih galerija, nalač najete za to. Stari predsednik izpraznuje sicer galerijo, a vse to je le „pro forma“, saj dobro ve, da se ne izprazni, ampak se druhal le poskrije. Prav res, italijanske opice med večino in galerijo hočejo posnemati dunajske „volkove“, samo z tem razločkom, da je ropotal na Dunaju le Wolf, a v Pulju bi ga smeli imenovati „tigra“! Škoda res, da nične izmed Italijanov v zbornici nima tega imena! Na vse izbruhne „avite culture“ pa vladni zastopnik lepo — molči, češ, jaz nisem policijski komesar! Le gladite jih, da vas enkrat bolj ogrimejo!

Navzlic temu re pa vendar italijanska večina boji za prihodnost. Kaj delajo Italijani, da bi si osigurali pozicije za vedno? Najprve hočejo razdeljevati vse več občine, toda le one, katere vodi slovenska ali hrvatska stranka. Na ta način

bodo, si mislijo, gotovo zmagevali. Poskus je tako dober in sem pa tja tudi ne boda brezuspešen, da si tudi s tem ne dosežejo popolnoma svojega namena. S svojo brutalno večino — „brutalità dei numeri“, bi sami rekli — hočejo uničiti slovensko-hrvatske občine. Na vrati sta letos mestna občina Pazin in selska občina Pomjan. — Ko bi ne bili prepričani o naklonjenosti vlade do Italijanov, bi isti ne mogli upati, da bi vlada podpirala te nakele; a ker je tudi želja vlade, smo prepričani, da se Italijanom ugodi. Naj bode, saj letos obhajame ravno 50 l., kar so bili Slovani v Istri glavna podpora preti sevraži, t. j. italijanskim invazijam. Ako bi se povrnile l. 1848., — kar Bog ne daj! — smo jako radovedni, kaka vspodbujevalna pisma bi nam dejala sedaj. Slovani se v Istri ostali vedno isti Slovani, a vlada, ki je Slovane tako rabila takrat, jih je ne le pozabila, ampak jih celo zistematično Zakaj nas tirate do obupa? Še najdete zvestih in lojalnih Avstrijev v Istri, a ti so le — Slovani, katere In Italijani? Veliko bi bilo, ako bi med italijansko gospodo našli le nekaj lojalnih mož. Mi očitamo že to, da bi z razdeljene občine pemjansko bile potem vse občine ob morju od Trsta do Pulja v rokah italijanskih iridentistov in iridentistično navdahnjenih propalcev. Tudi to ni brez posmena in bi znalo biti kdaj silno nevarne za korist države. Dobro zori Istra za odpad! Le maj si spletla bič, ki zna postati za njo pekoč. Da se ljudstvo zatre politički in da se mu v srcu udusi avstrijski čut, za to poskrbi ta laška gospoda, a da se ljudstvo edvzame verski in s tem tudi avstrijski čut, to pa naj poskrbi — zali Bog! — duhovščina, katero si vzgeje šele s pomočjo framszonske „Legi nazionale“. — S tem dosežejo največ, kakor vidimo, saj je mlajša italijanska duhovščina „Amicove“ barve, ki je Slovenem silno sovražna. Gorje ljudstvu, kadar pride med njе še duhovščina, vzgojena po Leginem re-

ceptu! In italijanska mladina že sedaj dobiva podpore od framszonske „Legi nz.“; cesar pa ne more storiti ta, doseže popolnoma novo društvo „Unione di S. Giusto e S. Nazario“, društvo, ki ima edini namen: poitalijančevati slovenske mladinci v semenšču. — Ti dve društvi vzgojiti torej duhovščino, katero bude prešnjal duh framszonskega društva „Legi nazionale“. — Ako pojedemo tako dalje, se gotovo v bližnji prihodnosti izpolni obupni klic: „Morituri vos salutant!“

Poučeni po zadnji zapleti našega lista radi penatisa nekega, po naši sodbi jako krotkega članka v „Slovenskem narodu“, popolnili smo pikami nekatere odstavke v predstojecem članku in prepustili cenjenim čitateljem, da si po svoji razsodnosti povežejo misli. Mi gojimo sicer blžino uverjenje, da v gospodu dopisniku je nekajko preveč pesimista glede na konečni uspeh borbe našega naroda v Istri z nasprotniki — na vseh straneh. Mi opiramo svojo nadto na prepričanje, da jedro našega ljudstva je še tako zdravo in njega duševna narava še itako nepokvarjena, da slednji vendar srečno prebije to hudo krizo: da naraščajoča zavest vendar paralizuje pogubne, skuževalne vplive. Ali, kar priovede „dopisnik o naporih v našo pogubo, o načrtih nasprotnikov v zatrdje naše narednosti s pomočjo cerkve: to je gela, žalostna, popelna resnica.

Zato svarimo po vsej pravici gospedu v škofjskih pisarnah v Trstu in v Poreču, sicer bi res uteguil prti čas, ko bodo morali gledati, kako jim italijanska peplava ednaša stebre, na katerih sta slonela verski čuti in ravne življenje gledati, a ne bodo mogli pomagati več, ker jim bodo vezane roke po vrvi, katere se sami pomagali plasti se svojo pasivnostjo takrat, ko so se pod pretezo skrb za naraščaj italijanske duhovščine snovali načrti, nabirali denarji, korumpirali duhovnike in gladili pota idejam „Legi nazionale“, idejam, ki so se poredila hkratu z borbo Italije proti Sv.

„Kaj pada je Ovčar begat. Na jedno nedeljo zapije po šest rubljev“, se je rogal Polževa.

„Ker je tak begatin, da zapije po šest rubljev v nedelje, pa naj jo vzame“, je govorila Zofija Simdalja edočnejšim glasom.

Iavlekla je izped plahte otroka ter ga položila na vlažna tla. Zdela se ti je, da je bilo deto v tem hipu še bledejše, toda ni dalo glasu ed sebe.

„Neumna je tvoja žala, Neža!“ je zamrmral Polž ţabi.

Zofija se je zleknila ter ustala na ravne noge.

„Eve, kako lahko mi je vsaj jedenkrat v življenju ...“ je dejala z vzvišanim glasom in oči so se jej leskatale. Večkrat sem si mislila, da ne vzdrikam, marveč je sunem nekam, v jarek ali v vedo... Toda, ako jo hočeš, pa jo vzemi!... Vzemi jo, vzemi ter mi je dobre oskrbuj, kajti, ako se kedaj vrnem ter je ne najdem, pa ti izkopljem oči...“

„Gevorš kaker obsedena“, jo je pokaral Polž. „Prekritaj se...“

„Naj se oni križa, ki gre v smrt; jaz pa grem le slušati... Gevorili se, da ste sedaj bogati... Mislila sem, da potrebujete dekle ter da stopim k vam. Ako me ne potrebujete, pojdem dalje...“

(Pride še).

PODLISTEK.
Prednja straža.

45

Roman.
 Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Pedravski.

Tuja oseba je ustopila ter molč obstala na pragu. Sedaj je bilo moči opaziti, da ima na rokah otroka, bledejšega od kosti, z zasnelimi ustnicami. Izpod plabte mu je mèleka ročica, tanka kakor vejica.

„Kaj pa delaš ti tukaj ob takem vremenu?“ je vprašal Pož.

„Službe iščem“, je odvrnila.

Ogledala se je po sebi, iskajše stela. Ker pa ga ni našla, umaknila se je nazaj k vratom ter počnila k steni pri pragu.

„Po vasi priovedujejo“, je dejala s hripavim in jednoličnim gšasom, „da imate sedaj mnoge denarje. Mislila sem, da potrebujete dekle in evo, tukaj sem.“

„Mi ne potrebujemo dekle“, je rekla gospodinja. „Saj imamo Magdaleno in še ta nima včasih kaj delati.“

„Kje si se potikal po leti, da sedaj nimaš službe?“ je vprašal Pož.

„Po leti sem hodila po žetvi, a sedaj me nične noči vzeti z otrokom. Ko bi bila mama, rajše bi me vzeli.“

V tem hipu je ustupil Ovčar ter osupneno obstal, zspazivši Zofijo.

„Od kod si se ti vzela?...“ je vprašal.

„Iščem službo. Priovedujejo, da je Pož sedaj bogat, terej sem ustopila, mislila si, morda me vzame za dekle. Teda z otrokom me nočeo tudi tukaj.“

„O za Bogat! za Boga!...“ je šepetal klapec e pogledu na revščino, ki je bila še veča ed njege.

„Matijček, šemu tarnaš tako nad njo, kakor bi te grizla vest“, se je oglasila trpkogospodinja.

„Saj se vsakemu stori milo, ko vidi tako nreče“, je zamomljal Pož.

„A najbolj neveda enemu, ki je tega krič“, je odvrnila Zofija.

„Jaz nisem krič“, je rekla Matija pomignivši z rameni. „Toda človeku se vendar smili otrok.“

„Pa ga vzemi, ake se ti smili“, je odvrnila jezno gospodinja. „Kaj ne Zofija, da daš otroka Ovčarju?... Kaj pa je: fant ali dekle?“

„Dekle“, je zadepatala Zofija gledajo Ovčarju. Sedaj je je dve leti. Na to je dedala:

„Ako hočeš, pa jo vzemi...“

„Kaj meni ona mar“, je odgovoril klapec, „toda škoda je je vendar-le.“

„Ako hočeš, pa jo vzemi... Vzemi jo, ako hočeš... Pož je sedaj bogat in tudi ti si bogat...“

stelici. To spoznanje pride gotovo, samo naj gledajo gospodje, da ne bo le, kakor rečeno: prepozne!

Zato jim kličemo še enkrat: *Videant consules!* ! Z našim življem pade tudi vaša stvar. Naš propad, vaša škoda !!

Deželni zbor istrski.

I. seja dne 10. februarja 1893.

(Dalje.)

Posl. V. Spinčič je v nastopnem krasnem govoru potisal trditve, ki so jih navajali nasproti v pihlg Bartolijevemu predlogu za proglašenje italijansčine jedinim razpravnim jezikom:

Visoka zornica! Spôštovani gospod Tomasi je govor pesniški svoje vrste, torej mu nočem slediti v njegovem govoru (na galeriji vršč). Na jedno njegovo trditev treba pa vendar, da se ozrem. On je hotel stvar shkatati tako, kakor da avstrijske vlade ustvarjajo Hrvate, ker da so v letu 1880. ali 1860. Slovani Istre bili upisani kakor „Istri“, leta 1890. pa že kakor Srbo-Hrvati. Gospoda moja! Ako mislite, da je to zgodovinska istina, da so avstrijske vlade ustvarile Hrvate, te daj se varate zelj. Hrvatski jezik in hrvatsko ime živita v Istri že nad 1000 let. Med ostalim ju najdete v „razvodu istrijskem“ izva zvršetka 13. stoletja, kjer je rečeno izresao, da je ta razvod istrijski pisan za gospode po „nimški“, a za ljudstvo latinski in hrvatski. To naj si zapomni tudi gospod vladni komisar, kajti meni se dozdeva, da je tudi v krogih vlade takih, ki bi hotel, da sta narod hrvatski in jezik hrvatski nova v Istri. Da vi, gospoda od večine, težko ljubite Benetke, jaz vam tega ne zamerjam toliko. Tudi mej našimi ljudmi je tudi dobrih spominev manjo. Povedati hočem vam, da so se v Benetkah tiskale mnoge knjige za cerkveno rabo med našim hrvatskim ljudstvom v Istri, in da se je jezik v teh knjigah, ki so se tiskale v Benetkah, imenoval hrvatskim. Ime hrvatski torej ni novo, kakor da so je ustvarile avstrijske vlade, ampak obstoji, od kar je našega naroda v Istri; a ravno avstrijske vlade so bile, ki so hotele, da bi zatle to ime, ki je sveto vsakemu Hrvatu, naj ga že imenujejo Sloven, Ilir ali Srbo-Hrvat. Težko predgovorniku, spôštovanemu gosp. Tomasiu.

Sedaj pa mi je spregevoriti nekoliko besed g. predlagatelju spôštovanemu dru. Bartoliu. On je rekel, da je predlog, ki ga je stavil se svojimi tovariši, pravilen, da je legičen in da je umesten. Pravičen, gospoda moja, ne more biti ta predlog, ker zastopnikom 185.000 ljudi jemlje pravice, posluževati se svojega jezika v zakonodavnem zastopu, ki se posvetuje za vso to deželo in kjer je večina prebivalstva žnjimi, četudi so zastopniki tega naroda tu v manjšini. Ta predlog se ne more imenovati pravičnim že iz naravnega razloga, ker narava daje vsakomur pravico, da ceni svoj jezik in ga rabi. Ne more biti pravičen na dalje radi tega, ker je nasproten državnim temeljujim zakonom. Ne more biti pravičen, ker je nasproten izrecni volji Njegovega Veličanstva, kakor je to dobro povedal tovariš dr. Mate Trinajstič. — Ne vem pa, kako bi mogel biti logičen ta predlog, a ne vem tudi tega, zakaj naj bi bil umesten. Gospod predlagatelj ni dokazal tega.

Gospoda moja! Italijanski jezik se rabili tudi naši poslanci od leta 1861. (Na galerijah ironično ploskanje) a tudi s tem, da so govorili italijanski, niso dosegli ničesar. Ko smo mi došli v zbornico leta 1883., smo prvkrat spregovorili v hrvatskem jeziku v tem deželnem zboru istrskem. Poleg tega smo govorili tudi italijanski, in sicer več nego hrvatski; in to sosebno naši bivši tovariši, sedaj monsignor Zamlič, dr. Ladinja in jaz. Ali pa se kaj keristili naši govor in predlogi in tudi če so se dotikali največih potreb našega naroda? Vi niste hoteli glasovati za njih, ker niste imeli nikdar srca za narod naš, ker niste nikdar ničesar storili za njih, ake ne po sili ali pa ped pogejem, da se poitalijanči, da postane Italijan. Govorili smo v jednem in drugem jeziku, a ko smo videli, da vse to nič ne koristi, rekli smo: govoriti hočemo samo v svojem jeziku, v jeziku naših volilcev in večine naroda v Istri, da tako rečimo sveto pravo nareda, da počakamo, da povodi smemo govoriti v svojem jeziku, da povzdignemo zavest v narodu našem, da isti ne bodo

misili, da le v svojih hišicah sme govoriti in v cerkvi moliti v svojem jeziku, in to posebno v tej dobi, ko ga presirajo skoro povsodi, a v našnovej časa tudi v cerkvi! (Na galerijah ironično ploskanje. Predsednik je zvonil.)

Pred malo dni sem čul, da dubrovnik, ki so bili vzgojeni tudi onim denarjem, katerega je dejal deželni odber iz deželne blagajne naše, so se vzpeli tako daleč, da zatirajo vsako sled jeziku našemu v cerkvi, da nočijo na sv. krstu niti malo besed izred v našem jeziku, v katerem se je na stotine let vršil ves krst, in da nočijo krstiti niti tedaj, ko se jim zaukazali viši poglavariji njihovi. Tako daleč smo prišli. Čim bolj gredo za tem, da se potlači naš jezik, tudi od strani sedaj viših sedaj viših cerkvenih poglavarjev, tem veča je naša dolžnost, da pozidigamo svoj glas v obrambo jezika in naroda, ki ni bil, ni in tudi ne bude italijanski nikdar!

Gospoda moja! Predlagatelj dr. Bartoli je rekel, da se le prevroča izguba časa, ako govorimo v našem jeziku. Izguba časa se marved provroča s tem, ako se uraja na galerijo ljudij, ki ne dajo miru, ki nas vzuemirjajo, da se mora pretrgavati seja po 10 in več minut, dokler se ne ustanovi mir vsaj nekajko, da se more zopet nadaljevati seja. Mi bi imeli kaj govoriti ure in ure, a ne delamo tega. Saj vidite sami, da se omejimo na najglavnejše stvari, v te, da rečimo vsaj svojo čast in čast našega je ika, a da vas na drugi strani ne utrudujemo preveč. Vi, gospoda, s tako galerijo provrečate zgubo časa, a ne mi, ker govorimo v svojem jeziku.

(Zvršetek pride.)

Političke vesti.

V TRSTU, dne 28. februarja 1893.

Sramoto, ki so jo doživelj v deželnem zboru istrskem, bi radi pokrili laška gospoda. Kolikor jim je na razpolago sofisterije, laškega šariatanstva in drznosti v zavijanju dejstev, vse je morale stope v akcijo, da bi dokazali, da se je blamirala prav za prav slovenska manjšina zbornice, ker je izstopila brez razlogov in se potem pvernila vendarje. Seveda treba postavljati na glavo vse zakene zdrave logike, ako hoče kdo po dejstvu, da je manjšina protestovala proti rečenemu sklepu in da je krena, skoro bi rekli, ostentativno naglico pritrdirila nje menenju, uničivši oni sklep večine — ake heče kdo, pravimo, po tem dejstvu izvajati zaključek, da so se blamirali oni, ki so imeli prav, in da triumfajo oni, ki so dobili tako moralno pljusko od Najvišega sodnika v državi.

Stvar je vendar jasna, na dlani. Naši so se odločili za politiko abstinence ob jednem konkretnem slučaju, le radi jednega konkretnega sklepa. Čim je bil uničen dotedni sklep, odpadel je tudi razlog za abstinenco. Te je vendar legično. In ker so naši poslanci pametni ljudje in logične misleči možje, povrnili so se v zbornico. In to ne le brez tiste sramote, katero bi jim hoteli natezati sedaj z vso silo ravne oni, ki imajo cele gremade razlogov, da se sramujejo, ampak ponosnega dela, kakor triumfatorji so se vračali naši v zbornico, dobitki z najvišega mesta potrdilo, da je bil njihov protestni korak popolnoma opravičen; vračali kakor priče sramote, ki so jo doživeljitalijanski poslanici.

To peče, to beli, in stokrat huje one, ki hočejo na vsaki način uveljaviti svojo trmo in svoje krivično voljo: ukljub vsaki autoriteti in ukljub redu, ki je v podiagi tej državi.

S prva so italijanska glasila molčala o Bartolijevem sklepu, da bi tako vzbudila menenje, kakor da naši niso zapustili zbornico radi rečenega sklepa, ampak lahkoščljeno, le radi pritiskanja z galerije deli. In smešli so potem manjšino, češ: ker so zapustili zbornico le radi galerije in ker so v tem pogledu ni spremenilo ničesar v prilog manjšini, je bil izstop le prazna komedija, iz katere se je izčimila blamaža za manjšino zbornice, ko so se osramečeni morali povrniti v zbornico, ker so se bali zgubiti svoje mandate.

Tako so italijanska glasila slikala v prvi hip vso stvar. Da je to bila le država falsifikacija dejstev, to mera biti jasne vsakomur. Ker je noterička zbornica — kakor rečeno žegori —, da so slovensko-hrvatski zastopniki ostavili zbornico le radi označenega konkretnega sklepa, se tudi niso mogli

povrniti v zbornico osramočeni, ampak se zavestje zmagovalec.

Poreška „Istria“ je menda vendar jela služiti, da z jednostavno eskamotažo Bartolijevega predloga in sklepa, ki mu je sledil, še vendar ni pokrita — laška sramota in da vžde vsemu takemu zavijanju mora biti vendar uverjan vsakdo, da je hrvatsko slovenska manjšina zadobila najsjajnejše zadoščenje.

Poreški list se je jel torej upirati v drugi smere. V svoji zadnji številki dokazuje namreč, da sklep po predlogu Bartolijevem ni mogel biti zadostnim vzrokom za izstop, češ, da s tem predlogom se je le potrdilo še jedenkrat dejstvo, kateremu je že pritrdirila tudi vlad. Bog naj razume te ljudi! „Piccolo“ in „Istria“ se delata tako, kakor da je lo vladu odrekla potrdile onemu sklepu, in ne črneta ni besedice o tem, da je bila ona izjava cesarski reskript, hkrati pa trdita, da vladu soglaša z določnim sklepom! Kako se strinja to, kje je logika tu? Vlada ni hotela potrditi nečesa, z čemer — se strinja! Sicer pa je pripoznana vsa laška sramota že v tem, da jih je sram povedati, da je bil njih sklep uničen s prestola dol. Zopet nov dokaz o drznosti, s katero laški listi falzifikujejo, ali pa zatajujo dejstva in sleparijo svoje čitatelje!!

Kako more torej „Istria“ očitati našim poslanecem, da so uprizorili komedijo? In da so le v strahu radi mandatov pribezali zopet v zbornico? Kako more trditi, da naši poslanici nimajo pooblastila od svojih volilcev za politiko abstinence?

Za razmerje mej hrvatsko-slovenskimi poslanci in njih volilci naj se ne briga „Istria“! Naj bi se raje malec ozrla po nekih znamenjih v Poreču in Rovinju, znamenjih, ki se kažejo za sedaj še le v meglenih, nedoločnih obrisih. Po teh znamenjih bi bilo sediti, da res pride prej ali silej do hudi obračunov med volilci in — italijanskimi poslanci, da torej res pride dan, ko bodo — kakor je vekliknili modri in dalekogledni Ladinja — na galeriji deželnega zborna istrskega ploskali današnji manjšini!!

Slovenski volilci v Istri pa morajo biti ponesni na svoje zastopnike, ki tolj pogumno in previdno branijo ustavne pravice in čast večine prebivalcev v deželi; in ponesni smejo biti, da so jim njih zastopniki priborili tolj sijajno zadoščenje, kakor je cesarski reskript — in ne vladna naredba, kakor falzifikujejo laška glasila — s katerim se je uničil označeni atentat deželnoborske večine na pravico in avstrijsko ustavo, in s katerim so se na široko odprla vrata zbornice vračajočim se slovenskim zagovornikom zakona in pravice.

Ako ima kdo vzroka do srdca nad lastnimi zastopniki, so to le italijanski volilci, katerih zastopniki se se v svoji strasti, v svoji krivičnosti, se svojimi tiranskimi nagoni, ravno letos upravakopali do grla v — sramoto. In iz te sramote jih ne morejo izkopati vse falzifikacije in sofisterije poreške „Istrie“. Ne, naši niso igrali komedije, pač pa ste igrali vi pravo tragikomedijo.

Na vaši strani, o gospoda, je vsa — sramota!

Deželni zbor Kranjski. Za udanostno adreso, ki je predložil deželni zbor kranjski povedom jubileja cesarjevega, imamo pred seboj dva načrt. Jednega je sestavil dr. Žitnik, drugega dr. Tavčar. O teh dveh načrtih spregovorimo nekoliko v današnjem večernem izdanju.

Deželni zbor češki je vsprijel minole sobote jednoglasno od adresne komisije predloženi načrt adrese. Nemci so dobili toliko zaželjeno in iskano pravzelo za — beg iz deželnega zborna. Zgodila se je volja istega Wolfa, ki je par dni pred uprizoril nečuveno demonstracijo proti vladarju zavemu, in ki je s te priliki se apastrofiral zbornico, naj povpraša nemške kmete, kako da mislijo o takih udanostnih izjavah!! (Slo je namreč za to, da se pooblasti deželni maršal, da v umestnem trenotku s posebno deputacijo odide na cesarski dvor cesarju čestitati povodom jubileja.)

Vodja Wolfcev in Schöarerjancev se je torej zgodila. Nemci so torej zbežali iz dvorane v trenotku, ko je zbor jel razpravljal o adresi na krono.

Poročevalc dr. Kramar je protestiral proti temu, da se večini podtikajo izzivlvi nazenci. Ni jedne besede ni v tem načrtu, ki bi bila naprjena proti Nemcem. To naj bi bila provokacija, ako se deželni zbor v takih težkih trenotkih udano

in zaupljivo obrača do Njegovega Veličanstva?!
V tej adresi je povedano le vse ono, kar nas draži in smo po možnosti morali odstraniti vse ono, kar nas loči.

Na to je podal zastopnik vlade, grof Condého večno izjavo, ki je do skrajnega osupila toliko češke narodne poslance, kolikor tudi plemstvo. Rekel je na kratko in suho, da vlada se ne udeleži razprave in se omejuje na to, da izjavlja najodločnejše, da ne stoji na državnopravnem stališču adrese. Rekli smo, da je ta odločna izjava vlade naravnost osupila vse člene zbornice, ker so jo po vsej pravici umeli kakor demonstracijo v prilog ravnokar izstopivšim Nemcem. Dr. Engel, v imenu narodnih poslancev, in princ Ferdinand Lobkovic sta energično reagovala proti tej izjavi. Dr. Engel je reklo, da je ravno izjava vlade najboljši dokaz za to, da je potrebna ta adresa. Govornik je napisal tudi vladi, da je prav blizu trenutek, ko se zopet snide državni zbor. Motila se je vlada, ako je menila, da jo ima kdo na sumu soglašanja z državnim stališčem Čehov. Ako pa ona naravnost odreka opravičenost temu stališču, potem se je postavila v nasprotje z sedanjo ustavo. Govornik je prepričan, da se sedanjemu vladi ne poareči, da bi napravila mir v državi. Svetovalci krone se morajo povrniti k pogoju svobode v Avstriji. Avstrija mora postati zatočišče vseh svojih jednakepravnih narodov! Le iz tega prepričanja se mora poroditi avstrijski patriotizem. Knez princ Lobkovic je bil jako kratek ali lapidaren: izjavil je jednostavno v imenu svojih senciščenikov, da oni se nimajo ne brigajo za stališče vlade, ampak se hote držati svojega stališča. Ta kratka izjava je tako jasna in mnogoobsežajoča, da jo mora umeti tudi baron Gantsch. — Slednjih se je začudil že poročevalec dr. Kramar temu, da se je vlada pokazala odločno najprej proti Čehom. Večina dežela na zboru ni zasluzila tega, kajti žrtvovala se je dovolj. In govornik je zaključil: Vlade prihajajo in odhajajo, kar pa ostaja, je: zvestoba prepričanja, zvestoba programu, zvestoba zgodovinskim tradicijam in vera v to, da zmagajo slednjič pravica in pravčnost in najlastnejša korist države!

K položaju. Po raspravi minile sebote v deželnem zboru češkem se je vendar zbistrla slika. Sveda le v jednem pogledu. Slepko prej ne vemo ničesar, kako se razvijejo stvari, slepko prej ne vemo ničesar, da li ima baron Gantsch sploh kak program za svoje postopanje v državnem zboru, slepko prej ne vemo, kako bodo razmerje med skupinami na desni in med vlado, slepko prej ne vemo, kake so nakane vlade, ako ne bodo možno spraviti na delo naš parlament, slepko prej stojimo teraj pred temno sliko in niti ne slišimo, kaj nam ntegne prinesi bližnja bedečnost, ali jedno vemo sedaj: vlada bodo imela proti sebi toliko Nemce, kolikor Čeh, ako je resno mislila z izjavo, ki je podal nje zastopnik v deželnem zboru češkem! Vlada je napovedala boj državnopravnemu programu Čehov in govornika dr. Engel in princ Lobkovic sta energično pobrala zalučano jima rokevico in sta napovedala boj vladi. Čeh je vlada pahnila od sebe, Nemci pa se ne bodo smeli postaviti na nje stran, ker ne bodo dovolili tega — gospod Wolf.

Črtajo položaj pravi prazka „Politika“, da je sistem grefa Taaffe-a sestal v tem, da ni zadovoljil nobene stranke; grof Badeni je hotel zadovoljiti vseh. Ves program Gantschev pa je v tem, da bi hotel združiti oba ta dva sistema. — Skoro da je res tako. Samo to se bojimo, da baron Gantsch obsedeti na tleh med temo zistemoma.

Nemci pomnožo mornarico. Nemška vlada je getova, da bodo veliko večino glasov v državnem zboru za načrt pomnoženja in za odobrenje proračuna za mornarico. Proti bodo glasovali samo ljudska stranka, socialisti in Poljaki. Ta proračun bodo veljaven za sedem let.

Atentat na grškega kralja. V soboto zvečer ob 5. uri pop. vráščal se je grški kralj s princem Marijo v kočiji z Phalerona v mesto. V obcestnem jarku sta bila skrita dva človeka, ki sta ustrelila na kočijo sedemkrat. Kralju in princo se ni pripetilo nič zlega; le jeden kraljev jezdec je bil ustreljen v roko. Napadovalca sta pobegnila. Vest o tem atentatu je vzbudila veliko gibanje v Atenah.

Različne vesti.

† Jakob Zajec. Dne 23. m. m. ob 9. uri zvečer agodil se je na postaji v Klosterneburgu pri Dunaju grozna nesreča. Mimo vozeči brzovlak je zgrabil preblizu tira stoječega pravnika Jakoba Zajca in ga tako silno vrgel ob tla, da je bležal mrtev. — Jakob Zajec je goriški rojak, doma s tolminskih hribov. Sreča mu ni bila nikdar mila. Naj v miru počiva!

Strossmayer vseučiliščnikom zagrebškim. Biskup Strossmayer je pisal nastopno pismo vseučiliščnikom v Zagrebu:

Slavni moji vseučiliščni meščani!

Hvala Vam iz vse duše in iz vsega srca na krasni čestitki povodom 60-letnice spomina mojega duhovskega delovanja. Bog Vas obilno blageslovil vse in obdaril svojo srce vsakegar. Vaučilišče ni le izver svetlobe, brez katere ne more živeti nijeden narod, ampak je zajedno tudi izvor svete vere, onih vzvišenih kreposti Svetega evangelja, brez katerih ostaja nečimurno in prazno vse znanje. Bodite uverjeni, da jaz močno ljubim vseučilišče in da želim iz vsega srca, da se isto popolai čim prej (vseučilišče v Zagrebu nima še medicinske fakultete). Ni res, kar pravijo, da temu še ni čas; za to je celo skrajni čas, kajti naša mladina težeča po zdravniškem znanju in zdravniški umetnosti, se klati od nemilega do nedragega, predao dospe do zdravniških in lekarinskih listin. Greh je, da mladina v svoji slavni in velezaslužni domovini ne more debit zdravniških in lekarinskih naukov. Kakor do sedaj hočem jaz tudi odslej priporoči rad, da se to izvede. Še enkrat: Bog blageslovi naše vseučiliščne mladine!

Djakovo 23. februar 1898.

Vaš priatelj in somišljenik

Josip Juraj Strossmayer,
biskup

Uradni jezik na dunajski univerzi. O prilikih neredov in grdih činov, katere so provzročevali nemški burši na dunajski univerzi, so se pritožili slovenski dijaki, radi krivic, na rektorat v posebni spomenici. Ta spomenica je bila spisana v nemškem jeziku in ni bila sprejeta. Da bi se v bodoče ne pripetilo več kaj tako „grozneg“, je sklenil akademični senat, da morajo biti vse prošnje dijakov za univerzitetno pisarno pisane v nemškem jeziku. Blager tebi, o nemški šovinizem: vse so ti na uslugo in na vseh straneh.

Hrvatski visokošolci v Budapešti so si ustanovili svoje društvo „Krešimir“. Dotična pravila so predložili v potrjenje madjarske vladi. Ta jim je vrnila pravila z utemeljenjem, da obatej v Budapešti že madjarsko akademično društvo, h kateremu naj se pridruži tudi hrvatski dijaki in se tako približuje madjarskim kolegom. Tako utemeljevanje bi smatrali mi za navadni madjarski „Witz“, a toga ne moremo, kajti to je žalibeg gela resnica. Svoboda na Madjarskem je res občudovanja vredna. Ali je čudnejši fenomen so oni Hrvati, ki vse vsem takim pojmom vendar verujejo še vedno, da so Madjari, Hrvat — bratje!

Novi metropolit srbski. Metropolitom srbskim je bil izvoljen v nedeljo vladni kandidat škof Innocent v Nišu s 25 glasovi. 9 glasov je bilo razcepljenih. Kralj srbski je že potrdil te volitev. Svečano umeščenje se je zvršilo včeraj.

Cuden slučaj Udova Dalia Terre je šla po ulici delle Becherie. Neki mladenič ji je ponudil nekaj blaga na prodaj. In o slučaj: žena je spoznala takoj, da je to blago njen, ki je je bilo ukradeno v soboto po noči. Poklicala je redarja Galija, ki je odvel v zapor tega nepoštenega trgovca, ki pa je izpovedal, da mu je izrečil blago v prodajo oni drugi mladenič, kateri je zbežal ko je ugledal redarja.

Pokus samomora radi — pusta. V Lakovicah na Češkem ustrelil se je med plesom še ne 20 letni mladenič v prsi. Kroglja mu je občila v jedni kosti. Na pršanje, zakaj je te storil, je odgovoril: „to sem steril iz žalosti, ker bode v kratkem konec pusta“.

To mora biti pravi pustni — nores.

V zapor so odveli v nedeljo ponoči neke 19letne Marijo G. iz Sežanskega kraja, radi postopanja. Isti večer je obiskala v družbi nekega B. J. več tukajšnjih krščev ter se ga nalezla, da je zaukala na ulici.

Tatvina Alojziju Tavčarju, na ulici Belvedere

št. 57., so bili ukradeni zlata ura, zlat križec in zlat gumb. Vrednost 60 gld.

Zver v obliki matere. Udova Anastazija Kasas iz Lonzove bližu Tarnopola bi se bila rada zopet omožila. To je pa ovirala njena hčerka. Da doseže vendar svojo nakano, je zaklala ta zver lastno hčerko ter vložila vso krv, ki je odtekla hčerki, ter jo izplila. S tem je hotela odpraviti sledove krv.

Srce na desni strani. Neki dečko je prišel radi silnega kašja v bolnišnico v Moskvi na Ruski. Zdravnik je zapazil med preiskovanjem, da ima dečko povsem zdrava pljuča, a da ima srca na desni strani mesto na lev. Bratje dečkovi so ustvarjeni povsem normalno.

Loterijske številke izgebane dan 26. t. m.:

Trst 53, 29, 70, 39, 23.

Line 33, 48, 89, 31, 45.

Nekaj o grafologiji.

Grafologija je psihologija in fizijologija pisave, je neko relativno znanstvo, katero nam podaja sredstvo, da z raznih zaenam spoznavamo značaj človeka. Pod besedo značaj razumemo ono množino duševnih in telesnih lastnosti, ki stalno ali mimo-grede razločujejo posamečnika od drugih oseb. Dotični znaki, ki nam pokazujejo posamečne lastnosti, pa ne obstoje — kakor bi mislil kdo — v kaligrafskih črkah, temveč v neznatnih in posebnih potezah. Opazile se je, da je neznatno predugačenje formalne pisave v zelo ozki zvezzi z individualno različnim zavestnim in nezavestnim duševnim stanjem. Kako pa spoznavamo značaj po pisavi? Ravno tako, kakor spoznavamo pijance po hrepečem in nestalnem po nekakem tihotapnem govorjenju. Kakor govor tako je tudi pisava prenes misli, duševnih vtisev in lastnosti. Ker pa glasovi nastopajo hipno; zato podajajo le mračnih obrisov. Vse drugače je pri pisavi, katero opazujejo lahko dlje časa. Občutki in misli se porajajo v možganih ter potem, brez naše vednosti in pod uplivom motoričnih živcev, prehajajo v kite in pero. Ko deček piše, tiči se svojimi mislimi jedino le v perusu in roki, ki je posredevalka med možgani in prenesom na papir. V roki se oživlja neka gibanja, iz katerih postajajo znamenja, ki opazovalcu dovolj jasno pokazujejo duševno stanje, kajti kakoršen je deček, tako je tudi pisava. Ako je pisava nejednaka, nejednak je tudi dotični pisec, to pa: v avojih mislih in dejanjih. Ako je pisava hitra, jednaka in elegantna, potem si lahko mislimo, da nimamo opravila z učenim človekom: keder toliko olepšuje svojo pisavo, ta getovo ni modrijan. Te so občni znaki, katere lahko opaža vsaki negrafolog; vse dragače so posebna znamenja. Na posebnih znamenjih treba točno paziti na oblike črk, paraf, ločne, temeljnje, lasnih in poprečnih črt. Vsaka še tako neznatna poteka ima svoj pomen za praktičnega grafologa. Več jednakih pik, potek ali zavijači vstvarja neko lastnost in več takih lastnosti celotno duševno sliko. — Je li pa dotična slika zanesljiva? Jaz bi reklo: da! Kajti bavim se praktično s to večjo ter moram priznati, da desedaj še nisem imel povoda dvemiti na zanesljivosti grafologičnih zaenam. Sveda, je tudi takih pisav, ki zelo otežujejo dobro analizo; n. pr. ake je predugačena namenome ali pa izhaja od ljudij, ki težko delajo ter le vsake svete čase prije-majo za pero. Tudi belezen, jeza, razburjenost, žalost in veselje vpliva več ali manj na pisavo. Pred seboj imamo dva pisma od jedne in iste osebe. Prvo je zelo karakteristično: pokazuje vstrajnega, ponesnega in v zadovoljstvu živčega moža; drugo pa nam predečuje belmega in melanholičnega starca. Prvo je bilo pisano pred jednim letom, ko se je mož nahajjal v polni sreči; drugo pa pred nekoliko dnevi: po smrti njegove ljubljene hčerke. Mož je pisal v skrajni žalosti, toda češ nekolike časa bodo imel zopet svojo prejšnjo pisavo. Vsič tega je razvidno, kako potrebno je, da se piše — kadar piše za analizo — nahaja v normalnem položaju in duševnem stanju, če heče dobiti debro in zanesljivo karakteristično sliko.

Ako želi katerik cenjenih čitateljev, da mu analiziramo pisavo, prosimo, naj nam piše in pišem priloži 30 m. v poštnih znamkah — po odbitku treškev za frankirani odgovor — za naše pre-

koristno društvo sv. Cirila in Metoda". Pisma sprejema gospa Marija Skrinjar. (Via Stadios, št. 19. Trst.) Nabranzi zmesek objavi se svoječasno v "Edinosti".

Trst, dne 26. februar 1898.

Atanazijev.

Najnovejše vesti.

Trst 28. Minister za pravosodje je podelil sedanju adjunktu Viktoriju vitezu Fröhlichu Fröhlichemu mesto sodnega adjunkta na okrajnem sodišču v Sežani.

Budidpešta 27. V ministrskem svetu, ki se je vrnil danes pod predsedništvom cesarjevem, je bilo sklenjeno, da je delegacije sklicati v Budimpešto konec meseca aprila.

Kodanj. Na včerajšnjem dvornem sbedu je izustil vralj Kristijan govor, v katerem je zahvalil Baga, ki je rešil iz velike nevarnosti kralja Grškega in njega hči, princesa Marijo, ter je tako obvaroval starše kraljeve velike srčne boli.

Trgovinske brsojarki in vesti.

Budimpešta. Pšenica zajesen 9.26 9.27 Pšenica za spomlad 1898 12.19 do 12.21 Oves za spomlad 6.56—6.58 Rž za spomlad 8.68 8.70 Koruza za maj-juni 1898 5.48 5.49 Pšenica nova od 78 kil. f. 18.15—18.25 od 78 kil. 18.30 18.35 od 80 kil. f. 18.40—18.45, od 81. kil. f. 18.80 18.85, od 82. kil. for. —— ——, lečmen 6.50 9.50 prose 6.15 6.45

Pšenica: ponudbe zmerne in povpraševanje dobro. — Predaja 18.000 m. st. Vreme: oblačno.

Hrana. Kava Santos good average za februar 86.75 za junij 87.50

Hamburg. Santos good average za mesec mare 30.— za maj 30.50 za september 31.25 za decembra 31.25.

	dober	danes	predv.
Državni dolg v papirju	102.70	102.55	
" v srebru	102.50	102.40	
Avtrijiska renta v zlatu	123.10	123.—	
" v kronah	102.85	102.80	
Kreditna skojska	863.75	863.75	
London 10 Let.	120.15	120.15	
Napoleoni	9.55	9.55	
20 mark	11.75	11.75	
100 italij. lire	45.22	45.20	

Obitelj Vojska se zahvaljuje najiskrenje za premognoge dokaze sožalja iz vseh slovenskih pokrajin, kakor tudi posebno iz Hrvatske, moji bolezni in ob prilikih izgube premilega in nepozabnega sina, oziroma brata.

ANTONA VOJSKA,

drd. medicine.

Precrno se zahvaljuje akademičnim draštvom v Gradcu: "Triglav", "Hrvatska", "Srbadija", rumunskemu društvu "Carmen Sylva", bratom Čehom slovenskим trgovskim akademikom, prijateljkama Leopolda Kaube in Flank ter žaljenji obitelji pl. Weissman za podaritev prekrasnih vencev, zbranim slovenskim akademikom za gulinjivo petje in vsem prijateljem in znancem, kateri so spremili pokojnika do ondotnega kolodvora.

Najtopljšo zahvalo izreka tudi za častno spremstvo na pokopališče v rojstnem mestu: Prečastitemu svečeništvu, akad. društvu "Triglav", slovenskim akademikom, vsem narodnim društvom, preblagim gospicam, Dolenskemu sokolu, slavnemu c. kr. činovništvu, gimnaziji mladeži, zastopnikom raznih društev, "Dolenskemu pevskemu društvu" za gulinjivo petje, gosp. drd. Ivana Oražen za nagrobo slovo, vsem darovalcem prekrasnih vencev, sorodnikom, prijateljem in znancem, ter vsem udeležnikom pokopa.

Novo mesto, (Rudolfovo), 25 februar 1898.

Rojaki! Spomnite se
družbe sv. Cirila in Metoda.

PRSNI PRAH (prah za izvoščake)
(ne kašljaj).
najbolje sredstvo proti kašlju, hriposti, zaslizenu, nahodu in drugim kataričnim afekcijam.
Škatljice z navodilom po 30 nvd. Dobiva se jedino v lekarni PRAXMARER, "Pri dveh zamoreh"
občinska palaca, Trst.
Zunanje naročbe izvršujejo se obratno pošto.

ZKOD
za uniformiranje in civilna krojačnica
FRANA JIRAS
ulica Caserma št. 9
priporoča se za napravo uniform in civilnih oblik.
Postrežba poštna.
Zaloga vseh vrst za uniforme po originalnih tovarniških cenah.

Ženini in cenjene družine,

ki rabijo trdno pohištvo in koparsko, naj ne zamudejo obiskati saloga.

Viljelma Dalla Torre

v ulici Cordaioli

(blizu trga S. Giovanni), kjer najdejo dobiček na vsem.

Via Cordaioli 2. MOJE PONIŠTVO DONEŠE SREČO Via Cordaioli 2.

ZALOGA POHIŠTVA

tvrdke

Alessandro Levi Minzi

T R S T

Via Riborgo 21 in Piazza vecchia 2.

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladische ogledal, vsakovrstnih slik, žimnic in pegrinjal. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastonjin franko. Naročeno blago se stavljajo na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške.

Sloveča vina iz Visa

v zalogi vin Via S. Lazzaro št. 4.

Opolo iz Visa po 34 novč. liter,

" " fino " 36 " "

belo sladko " 40 " "

Kakor tudi najfinejša desertna vina.

Prosto na dom od 5 lit. naprej.

Peter Benussi iz Visa.

Hotel Volpich

, pri črnem orlu' (Aquila nera)

T R S T

Via S. Spiridione, Corse, Via S. Nicolo,

najbolj v središču

popolnoma na novo opravljen.

KOPELJI, VOZ K VSEM VLAKOM.

V pritličju „Restavracija Pilsen“

od F. Volpicha.

MEHANIČNA DELAVNICA

Josipa Matzenik & Karola Aite

Via S. Catterina št. 5

Via S. Catterina št. 5

vabi gg. kolesarje na ogled strojev, model 98, lastnega izdelka, iz najboljšega angleškega materijala; modeli elegantni, posneti po angleških in amerikanskih.

Gladek tok se jamči.

Prepravjenja v tej stroki izvršujejo se točno in natančno.

Prodaja pripadkov. — Lastna peč za nikiliranje.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

Via Malcanton št. 1.

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemalnice, žimnic in peresnic, ogledal in zelenih blagajn, po cenah, da se ni bat konkurence.

zelenih blagajn, po cenah, da se ni bat konkurence.

konkurence.